

BIERTJE?

Het Kennisinstituut Bier richt zich op wetenschappelijk onderzoek naar verantwoorde bierconsumptie in relatie tot gezondheid. Dit najaar heeft het instituut zijn eerste communicatiemateriaal uitgebracht: de bierwijzer. Het fraaie foldertje geeft in één oogopslag informatie over het aantal calorieën van bier, andere alcoholische dranken en de hapjes die erbij horen. Frans Kok, hoogleraar bij Humane Voeding, is voorzitter van het instituut. Niet iedereen is blij met deze rol van de voedingshoogleraar. 'Belangenverstrengeling', vindt Martijn Katan, hoogleraar voedingsleer bij de Vrije Universiteit.

tekst: Hans Wolkers / foto's: Johannes Abeling, Guy Ackermans

Martijn Katan:

'Door de betrokkenheid van wetenschappers bij het Kennisinstituut Bier wordt de beïnvloeding van de wetenschap door commerciële belangen vergroot. Wageningen loopt straks voorop met reputatieschade'

'Ik vind Koks betrokkenheid bij het Kennisinstituut Bier jammer. Ik twijfel niet aan zijn integriteit, maar Heineken betaalt dit niet vanuit filantropie, die wil gewoon meer bier verkopen. Wageningen werkte ook mee aan onderzoek van TNO naar de gezondheidseffecten van alcohol, gesubsidieerd door de alcoholindustrie. Het resultaat is een twintigtal publicaties waarvan er niet één gaat over de negatieve effecten van alcohol. Je moet je als wetenschapper niet voor het karretje van de industrie laten spannen. Gebrek aan kennis over bier is geen urgent gezondheidsprobleem. Het is alleen interessant vanuit commercieel en marketingoogpunt.'

BORSTKANKER

'Alcohol veroorzaakt veel ziekten. Eén glas per dag vergroot al de kans op borstkanker. Ik sta dan ook niet achter de stelling dat matig drinken gezond is. Als je de kans op een hartinfarct wilt verkleinen, zijn daar andere methoden voor. Ga liever sporten. Waarom zou je een zo schadelijke stof als alcohol aanbevelen als er veilige alternatieven zijn? Vrouwen weten vaak niet dat alcohol de kans op borstkanker vergroot. Het Kennisinstituut schept een klimaat waarin drinken acceptabel wordt, zo van 'de professor zegt dat het goed is, dus we nemen er nog één'. Alcoholgebruik wordt zo van zijn stekels ontdaan. Ik ben geen tegenstander van drinken, ik drink zelf elke dag, maar als wetenschapper moet je niet gaan vertellen dat het gezond is.'

BETALEN

Door de betrokkenheid van wetenschappers bij het Kennisinstituut Bier wordt de beïnvloeding van de wetenschap door commerciële belangen vergroot. Hiermee groeit de scepsis ten opzichte van universiteiten. Ze laten zich immers betalen door de industrie. Zo ondergraaf je het gezag van de wetenschap. Aan de andere kant heeft de samenleving het er zelf naar gemaakt. Wetenschappers zijn de markt opgejaagd om zichzelf te verkopen. Ik ben heel bang dat Wageningen voorop gaat lopen met reputatieschade.'

Frans Kok:

'Ik zeg wat ik vind, of dit de industrie nu goed uitkomt of niet. Het is mijn taak om gefundeerd te adviseren over feiten en fabels omtrent voeding, inclusief alcohol.'

'Ik denk dat door de industrie gesponsord onderzoek niet per se fout is, ook al zijn er slechte ervaringen met de farmaceutische industrie. Je moet wel voorwaarden stellen en selectief zijn, we gaan bijvoorbeeld niet met de tabaksindustrie in zee. De overheid stimuleert de samenwerking tussen de industrie en de universiteiten; investeringen uit publieke middelen moeten wat opleveren. Je moet je wel aan de spelregels houden. Ik volg de Nederlandse Gedragscode voor Wetenschapsbeoefening. De vijf pijlers daarvan zijn zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, controleerbaarheid, onpartijdigheid en onafhankelijkheid.

'Vanuit de industrie krijg ik bepaalde vragen. Ik zeg wat ik vind, of dit hen nu goed uitkomt of niet. Het is mijn taak om volgens de meest recente wetenschappelijke inzichten te adviseren over feiten en fabels omtrent voeding. Daarbij kijken we uiteraard ook naar negatieve aspecten. Ik zie mijn rol bij het Kennisinstituut Bier niet om bier te promoten, maar om bier de plaats te geven die het verdient. Het doel is gedegen, wetenschappelijke kennis over verantwoorde bierconsumptie toegankelijk en toepasbaar maken. Hier kunnen diëtisten en artsen hun voordeel mee doen. Het bestuur bestaat voor het merendeel uit wetenschappers. Wij zullen de wetenschappelijke berichtgeving van het instituut alleen goedkeuren als die genuanceerd is. Ook eventuele negatieve onderzoeksresultaten zullen worden gecommuniceerd.'

MATIG DRINKEN

'De Gezondheidsraad heeft in de Richtlijnen Goede Voeding 2006 aanbevelingen gedaan over voeding in relatie tot gezondheid op basis van de stand van de wetenschap. In de aanbeveling over alcoholgebruik staat: 'Indien je alcohol gebruikt, beperk het dan tot maximaal twee glazen per dag voor mannen en een glas per dag voor vrouwen.' Het Kennisinstituut werkt binnen deze richtlijnen en wil mensen dus niet aanzetten tot meer drinken. Ik denk dat er solide bewijs is dat matig drinken gezond is. De literatuur op dit moment is daar duidelijk in. Als Katan andere literatuur heeft die aantoont dat matig alcohol gebruik ongezond is, dan hoor ik dat graag. Ik zal dan de eerste zijn om dit aan te kaarten. Dat vind ik mijn maatschappelijke verantwoordelijkheid.

'Tweederde van het voedingsonderzoek in Wageningen krijgt geld uit de derde geldstroom, zoals de EU, overheid, collectebusfondsen en industrie. Er zijn in ons veertigjarig bestaan nooit voorbeelden gevonden dat de opdrachtgever ook maar enige invloed had op de conclusies en interpretaties van de data. Wel zijn er voorbeelden van resul-

taten die de industrie niet goed uitkwamen, die vervolgens wel degelijk gepubliceerd zijn. Dat de industrie zich vervolgens terugtrekt uit zo'n project is dan een logisch gevolg.

Er zijn ook knelpunten bij de samenwerking met de industrie, bijvoorbeeld de invloed van de opdrachtgever op de vraagstelling: 'wat gaan we onderzoeken?' In de praktijk betekent dit dat bepaalde vragen niet meer aan de orde zijn. Dat is heel kwalijk, want belangrijke researchvragen waar de industrie geen baat bij heeft, blijven hierdoor liggen. Met Katan ben ik van mening dat hiervoor veel meer middelen van de overheid beschikbaar moeten komen, bijvoorbeeld via NWO.'

[E]

BEER CAUSES CONFUSION OF INTERESTS

Wageningen Professor of Human Nutrition Frans Kok is chair of the beer knowledge institute set up by the beer industry. Professor Martijn Katan of the Free University calls this confusion of interests and says it will dent Wageningen's reputation.

Katan doesn't question Kok's integrity but says scientists mustn't work for the industry. The negative effects of alcohol will be downplayed and people will think, 'the professor says alcohol is OK, let's drink to that!' Frans Kok defends himself. His aim is to separate fact from fiction regarding food in general and beer in particular. You can work for the food industry if you are selective (tobacco is out) and stick to the scientific code of conduct. He says Wageningen scientists have often published results the industry didn't like. But Kok agrees with Katan that government should do more to limit the industry's influence on what gets researched in the first place.

The full story?
resource.wur.nl/en